

ZA NOVOU CESTU TEOLOGIE

Teologie opravdu dnešní nemůže být paní vševědoucí o Bohu, ani pedantskou, nesnášenlivou a stárnoucí učitelkou, nýbrž sestrou lidí v hledání pravdy, spojenkyní svobody, služkou životu. Nesmí se zabydlet v abstraktním světě, ale musí sestoupit z nebeských koturnů do tohoto světa, otevřít se jeho otázkám a kritikám, mít účast jak na nesmírném úsilí lidského ducha, tak nést starost rovněž o srdce člověka. Musí myslet víc na celého člověka, aby mu přiblížila Boha. V poušti ducha i srdce, kam se dostal, musí teologie svým podílem přispívat k odhalování pravdy, k chápání celistvosti a objevovat její poslání a nejvyšší logos – Boží smysl.

Víc než kdy jindy si musí teologie uvědomovat, že není „vědou o Bohu“: byla by jen odlukou přírodních a technických věd, které jsou právě v myšlení o podstatném a nejpotřebnějším nejchudší. Má co do činění s tajemstvím člověka v Bohu a Boha v člověku. Nesmí přijmout metodu „rozložení na známé činitele“, nebude podávat „důkazy“, ale uctivě přistupovat k jedinečnosti Božích tajemství a hledat cesty, aby člověk došel k větší plnosti života z víry. Musí se stát dřív řečí s Bohem než mluvením o Bohu, aby oslovila dnešního člověka.

V absurdním i krásném, nelítostném i nešťastném světě vyžaduje život víry víc než poznání – potřebuje moudrost. Ba víc než to: víra i proto nová teologie bude muset radikálněji vyslovovat a vyznávat *primát lásky* jako své východisko, průvodce i cíl. Také pro teologii platí, že je to přikázání staré a přece nové (srov. 1 Jan 2,7).

Určitou „teologii agapé“ žili a tvořili zajisté už dříve mystici, představitelé tzv. apofatické teologie. Augustin i Maximos Vyznavač, Bernard a Bonaventura, ba i Tomáš Akvinský, Pascal i Newman a jiní. Ale nová teologie, vlastně jen nesmělý pokus o ni, se zrodila z bolesti a krve, z obětí koncentráků a věznic. Byla a je jimi volána na nové cesty. Tak se vytvořila i jakási umlčená „česká teologická škola“, kterou představují Silvestr Brait, Adolf Kajpr, Antonín Mandl, Jan Ev. Urban a jejich druzi.

Zrodila se však i z radosti. Pracovali na ní moji posluchači, naše společenství, mí přátelé zde i venku a mnoho spolupracovníků, jejichž jména jsou v knize života (Flp 4,3). Splácím jim jen malý dluh za to, co jsem od nich dostal.

Josef Zvěřina, Odvaha být církví, 114–115.